

IZÁK A REBEKA

Převod materiálu

Elen Plzáková

Pořadí v lekci

11

Žalm 119,65 — *Prokázal jsi dobro svému služebníku podle svého slova, Hospodine.*

Katech. poznámky

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

-přijdeš do mé země a do mého rodiště a vezmeš odtamtud ženu pro mého syna Izáka (24,4) - je ovlivněna požádáním Božího povolání (Gn 12,1nn). Nyní, když je Abrahamova pouť skoro u konce, slyšíme tato povolávající slova od samotného Abrahama! Tímto slovy Abraham předává štafetu zaslíbení další generaci.

- zaslíbená země není totožná se zemí rodnou. Z rodné země byl Abraham povolán, aby šel pod Hospodinovým vedením do země, kterou Hospodin dá jemu a jeho potomstvu. V domovské zemi a vztah k ní zůstává. Vždyť tam jsou jediní Abrahamovi příbuzní. Návrat však není možný. Země zaslíbená a darovaná je novým a jediným domovem Izraelců. Je součástí všech dalších zaslíbení, která dává Bůh. Izák nemá být za žádných okolností z darované země odveden.

-přísaha věrného služebníka má podtrhnout závažnost Abrahamova požadavku, který má být nejen splněn, ale má platit neodvolatelně a trvale. Ve SZ byl slib přísahou předkládán samotnému Bohu. Ne jen jako svátku a garantu lidského prohlášení, ale jako pomocníku, který přispěje tam, kde lidské síly nestačí. Dalším významem přísahy je trest přivolávaný na toho, kdo slib nesplní nebo poruší. Přísaha v Gn 24 je výjimečná tím, že přísahající má vložit ruku na Abrahamovu klín. "Elíezer musí přísahat při Abrahamově pohlaví, symbolu jeho potence, při části jeho těla, jež nese znamení smlouvy, symbolu Boží potence." (N. ter Linden, Povídá se...). V tomto gestu šlo o stvrzení přísahy ve vztahu k "semeni Abrahamovu" tj. všem potomkům; nikdo z rodu Abrahamova se nemá vracet do jeho rodné země.

-manželství v učením Písem je úzce spjato s dějinami spásy. Bůh od počátku stvořil muže a ženu. Manželství je zcela podstatná součást lidského života. Izraelci nejsou úplní, není-li "mužem a ženou". Dokud není stvořena lidská dvojice, Bůh není spokojen se svým dílem. Biblické ustanovení manželství prohlašuje, že manželství je z Boží vůle (Gn 1,26-31; 2,18-25). Muž a žena jsou uťáni jeden pro druhého a odkázáni jeden na druhého.

Ve SZ není schvalován sátek s cizinci. Izraelci neustále hrozilo nebezpečí modlářství a sátek s jinovými býval cestou ke zpronevření Hospodinu, i zlohostejností ve víře. Jednoženství vyžadováno nebylo. Muž směl mít nejen vedlejší ženy, ale více žen. Manželství ve víře starého Izraele bylo nutným předpokladem pro zrození syna, dítěte a také pro zrození Mesiáše, který měl přijít.

-prosba o znamení u studny - znamení a žádost o ně nejsou typické pro náboženský život Izraele. Bůh mluví k Izraelci sám a zpřímě, jaký také sám zvolí. Prosba Abrahamova služebníka je tedy neobvyklá, přesto je vyslyšena. Hospodin je žádán o pomoc ve věci, která se týká jeho vlastní vůle, nikoli soběstředného lidského přání. Navržené znamení je beze zbytku dodrženo. Dělá se tak u studny, která je centrem společenského života izraelské země, kde je voda tak cenná, jako ve zmíněné oblasti. Je to nejvhodnější místo k setkání s dívkou i ženou, poněvadž právě jim přisloužela povinnost obstarávání vody pro domácnost.

-a te? mi pov?zte (v. 48) - tedy: slyšeli jste Abrahamovu story - co vy na to, jak se rozhodnete tváří v tvář tomuto oslovení? Elíezer tu vystupuje jako "kazatel" Abrahamova příběhu.

-P?jdeš? - p?jdu (v. 58) V této stručné otázce a odpovědi se skrývá napínavé rozhodování a nakročení víry, které prodělal kdysi Abraham. Rebeka je nejdříve ze všeho pozvána k abrahamovské víře. I ona vykrojuje z myšlenkového a duchovního světa své rodiny. I ona se musela vydat na cestu s Bohem Abrahamovým (Bohem Izraele), aby se mohla podílet na Božím zaslíbení (TdV s.31).

2. úskalí textu:

- Volba partnera se v současnosti odlišuje od zvyklostí minulých dob. Rodiče nemají odpovědnost za volbu partnera svých dětí. O to větší je vlastní odpovědnost před sátekem. V dobré rodině děti o volbu budoucího partnera s rodiči hovoří a naslouchají jejich názorům, připomínkám a radám.

- Pokud děti znají zásadní námitky NZ k píšaze a písažení věbec, je vhodné osvětlit starozákonní pojetí písahe, ale zdraznit přístup novozákonní: není třeba písahe, že má být píma, neslibovat, co nelze splnit a pod.

- Dvěživá pohostinnost a ochota Rebeky je v píímém kontrastu se zkušeností dneška. Varujeme děti před cizími lidmi, kteří nejednou zneužívají dětské dvěživosti k nešlechetným až zloinným záměm. Dobrota srdce nebývá vždy ceněna, bývá naopak předemtem posmchu.

- Celé jednání služebníka je jakoby poznamenáno stresem z píemíry odpovědnosti. Není si jist, zda se mu podaří vybrat pravou dívku. Byl by raději, kdyby si Izák dívku vyhlédl sám. Písaheou nad píáním Abrahama je tato možnost zmařena. Pochybnost je i nad tím, zda bude vyhlédnutá dívka ochotna odejít se služebníkem z rodné země. Obrat nastává po splněné prosbě o znamení. Dívka je nalezena a služebník spěchá dokončit svůj úkol, vrátit se co nejdříve, aby už byl odpovědnosti zproštěn.

4. pomůcky:

Skupinová svatební fotografie, nejlépe z církevního požehnání sátku;

- biblický atlas, v němž naznačíme cestu služebníka pro Rebeku;

- obrázek studny z oblasti palestinské; obrázek karavany s velbloudy; obrázek ženy, která nese na hlavě džbán.

osnovy vyprávění pro mladší děti:

Zdrazňte "abrahamovské motivy" příběhu (v instrukcích pro Elíezera a při pozvání a rozhodování Rebeky). Nevynechejte závěrečnou radost ze setkání praoteckých novomanželů.

Motivace

II. Abrahamova velká starost s výběrem ženy pro Izáka

III. Abraham instruuje svého služebníka

IV. Služebník se setkává s tou, kterou Bůh určil Izákovi

V. Abrahamův služebník v domě Betúelov?

VI. Rebeka se vydává na pouť abrahamovské víry - vstoupí Izákovi

motivační uvedení do příběhu:

Mladší děti znají pohádku o Jiříkovi, který šel svému králi pro Zlatovlásku. Musel podstoupit mnoho zkoušek. Zlatovláska s ním pak ráda odchází do cizí země.

Pro starší děti:

odpovědnost za konání dlouhodobé činnosti. Při rozdělení rodinných povinností dostanete úkol - pravidelně zalévat květiny nebo zahrádku, pravidelně venčit psa, mýt nádobí a podobně. Jak se daří tuto odpovědnost nést? Oddechnete si, když ji máte za sebou? Jsou úkoly, které vám působí hodně potíží? Co cítíte, když je dobře splníte?

Vyprávění:

I. Svatba je na začátku

Dnes si budeme vyprávět příběh o svatbě. V pohádkách se většinou svatbou koní. Ve skutečnosti je to tak, že sice něco svatbou koní, ale mnohem víc toho začíná. (Zeptejte se na to třeba rodiče.) Svatbou začíná společná dlouhá cesta, začíná se vytvářet domov a rodina. To jsou místa, která potřebuje člověk k tomu, aby se mohl kam vracet, aby se mohl kam schovat, aby se mohl na koho spolehnout Že si každý z vás vzpomene alespoň na jednu věc, k čemu je pro člověka dobrá rodina a domov?

II. Abraham má starost

Jsou to samé důležité věci, a proto je také důležité, s kým se člověk na tu dlouhou cestu vydá. Bylo to stejně důležité i pro Izáka. Izák byl už totiž dospělý a měl se oženit. Jeho otec Abraham už byl velmi starý muž. Maminka Sára už zemřela, tak byla odpovědnost za to, jakou bude mít Izák ženu, hlavně na Abrahamovi. Tehdy totiž o tom, koho si člověk vezme za ženu nebo za muže, rozhodovali hlavně rodiče. Abrahamovi velice záleželo na tom, aby měl Izák dobrou ženu. Proč? Protože měl Izáka moc rád. Protože věděl, jak je důležité, s kým se jeho syn vydá na dlouhou cestu životem. Věděl to jistě i proto, že se svojí ženou Sárou prožil mnoho radostných i těžkých dnů a ona ho věrně následovala na celé dlouhé pouti. Vzpomeňte si, co všechno spolu zažili! Ale ještě na jedné věci Abrahamovi záleželo: aby Izákova žena vstoupila v Boha Hospodina. Kdyby si Izák vzal nějakou slečnu Kenaánku, které žily blízko, určitě by si přinesla spoustu svých zvyků a chtěla by sloužit jim a ne Pánu Bohu. Pak by se Izák se svojí ženou nemohl shodnout v tak důležitých věcech!

III. Velká odpovědnost

Proto se Abraham rozhodl, že ženu pro Izáka najde tam, odkud přišel do zaslíbené země a kde dosud žijí lidé, s nimiž na Boží pokyn odešel ze svého rodiště z Uru. Zavolal si služebníka, kterému důvěřoval, a svěřil mu ten velký úkol. Služebník se toho úkolu trochu polekal, nejdříve se ptal: „No ale co když ta žena se mnou

nebude chtít jít? To mám pak odvést Izáka zpět, odkud jsi ty, Abrahame, přišel?“

Na to mu Abraham řekl: “To v žádném případě. Hospodin nám dal tuto zemi a on také pomůže vybrat ženu pro mého syna. Kdyby ale ta žena nechtěla s tebou k nám přijít, nebude to tvoje vina a tvůj úkol se tím skončí.“

Služebník potom Abrahamovi přísahal, že půjde vybrat Izákovi ženu do místa, kde žil Abraham v bratr Náchor, v zemi Aramu. Cesta byla daleká, služebník dostal s sebou deset velbloudů, na tolik velbloudů už se něco naloží! Asi si vzal s sebou zásoby na cestu pro sebe a svoje pomocníky, ale taky dárky pro nevěstu a její rodinu. Co asi tak té nevěstě vzal? Jenže on o těch dárkách moc nepřemýšlel, přemýšlel spíš o tom, jak to udělá, aby tu dívku poznal, aby jí to všechno dobře vysvětlil a aby se rozhodla odjet k Izákovi. To byla velká odpovědnost.

IV. Setkání služebníka Abrahamova s Rebekou

K tomu místu, kde bydleli Abrahamovi příbuzní, dorazil večer. Zastavil u studny, to bylo zrovna výborné místo, kde mohl potkat nějaké dívky, protože chodit pro vodu byla tehdy hlavně ženská práce. Ale jak poznat tu pravou? Služebník si řekl, že poprosí o pomoc Hospodina. Modlil se: “Hospodine, Bože mého pána Abrahama, dej mi, prosím, poznat tu dívku. Když ji požádám, aby mi dala napít ze svého džbánu, ať řekne: Jen pij a tvým velbloudům dám také napít.“ Možná se vám jeho modlitba zdá trochu divná, ale prosil o pomoc tak upřímně, že Bůh jeho prosbu splnil.

Ještě to ani nedomluvil a už přicházela Rebeka. Byla moc krásná, na rameni nesla džbán na vodu, jak je v těch zemích zvykem dodnes, takže šla krásně rovně a náramně jí to slušelo. Když nabrala vodu do džbánu, běžel jí služebník naproti a zeptal se jí tím heslem, které před tím svolil Hospodinu. A představte si, Rebeka odpověděla přesně tak, jak si to služebník vymyslel: Dá mu pít a napojí i jeho velbloudy. Takže to byla ona, nevěsta pro Izáka. Jak tam Rebeka běžela se džbánem a napájela všech deset velbloudů, služebník ji pozoroval a přemýšlel, jak Hospodin jeho cestě žehná.

Pak dal Rebece dárek – zlaté kroužky do nosu a zlaté náramky. Také se jí zeptal, kdo jsou její rodiče a jestli by nemohl u nich v domě přenocovat. Ona odpověděla: “Můj tatínek se jmenuje Betúel a babička Milka a dědeček Náchor. A místo pro tebe i tvé velbloudy se u nás určitě najde.“ Teď už služebník bezpečně poznal, že došel k cíli své cesty, že našel příbuzné svého pána Abrahama. Poklekl a děkoval Hospodinu, že ho na této cestě provázel a dovedl až sem.

V. Setkání s Rebečinou rodinou

Rebeka běžela domů a všichni se podivili, kde vzala zlaté náramky, když šla jenom pro vodu. Řekla jim o svém setkání u pramene vody a její bratr Lában hned šel hostu naproti, aby jej přivedl domů. Postarali se o velbloudy a pozvali služebníka na večeři, ale on žádné jídlo nechtěl, dokud jim neřekne, proč vlastně přišel. Nejdušněji představil sebe a Abrahamovu rodinu a pak jim vyprávěl všechno, co jsme právě slyšeli – od toho, jak ho Abraham poslal pro nevěstu, až po to, jak dal Rebece náramky a děkoval Hospodinu, že je u cíle cesty. A nakonec řekl. „A teď mi povzte, jestli chcete dát Rebeku Izákovi za ženu?“

Otec i bratr Rebeky řekli: „Ať se stane Rebeka ženou Izáka, syna Abrahamova, protože tak to řekl Hospodin.“ Služebník poznal, že se mu opravdu podařilo splnit těžký úkol a opět děkoval Pánu Bohu za to, že ho provázel a pomáhal mu. Pak došlo i na ty vzácné dary, které s sebou vzal a teď je rozdál Rebece a její rodině. Teprve pak se usadili ke společné večeři. No a pak už šli všichni spát.

VI. Rebeřino rozhodnutí

Ráno se chtěl sluřebník hned dát na cestu zpět. Jenže Lában a také Rebeřina matka chtěli, aby Rebeka jeřt z řstala nějaký řas doma. Mysleli, ře by stařilo, aby vyjeli až tak za deset dní. Ale s tím sluřebník nesouhlasil, chtěl svřj úkol dotáhnout až do konce a co nejřív přivést Rebeku k Izákovi. Zavolali tedy Rebeku a zeřtali se jí: „Přjdeř s tímto mužem?“ Ona řekla: „Přjdu.“ To byla velice odvážná odpovřř. Rebeka byla odvážná a stateřná řívka. Vidřla, jak sluřebník Abraham řv řřkuje za všechno Hospodinu, a uvřřila, ře ho k ní přivedl Břh sám. On ji také jistř bude provázet i na její řalři cestř. Rozhodla se, ře bude Izákovou řenou a Izák řv Břh bude i jejím Bohem. Rebeka se rozhodla stejnř odvážnř jako kdysi Abraham. Toho také Hospodin zavolař, aby opustil všechno, co zná, a řel do zemř, kterou mu ukáže. I Rebeka se vydala do té daleké zemř, opustila svoje přřbuzné a všechno, co znala, aby se řdala za muže, kterého jí Hospodin ukáže. Urřitř bude pro Izáka nejlepř řenou. Nasedli na sluřebníkovy velbloudy a jeli s nevřstou za řenichem.

VII. Setkání Izáka a Rebeky

A jak se spolu potkali? Izák se procházel po poli, byl veřer a on přemřřleř a byl smutný, protože mu chybřla maminka Sára. Najednou uvidřl třch deset velbloudř. Na jednom z třch velbloudř sedřla Rebeka. Také ona spatřila Izáka, jak jim jde naproti. Hned seskořila z velblouda a zeřtala se: „Kdo to je?“ Sluřebník jí řekl, ře je to Izák, její řenich. Tak se Izák a Rebeka setkali.

Sluřebník Izákovi vyřřil, jak Rebeku našel. Povřřdřl mu všechno o své cestř a tím zakonřil své nesnadné poslání. Jistř mu spadř kámen ze srdce, ře se všechno tak dobře podařilo.

Byla svatba, Rebeka bydlela ve stanu, který řřv patřil Sáře, tam ji zavedř Izák. Dal jí stan po své matce, kterou mřl řád, protože svou řenu mřl taky moc řád.

Modlitba

Pane, řřkujeme za přřbřřh o odvaze a stateřnosti. I my musíme plnit úkoly, které se nám zdají hroznř třřké a prosíme tř, pomáheř nám, jako jsi pomáhal sluřebníkovi, Rebece a Izákovi. Amen

Podněty pro rozhovor:

- Sliby a jejich plnění, přřsaha - co o ní víme z řždodennřho řivota, užíváme jí?
- Pochybnosti o splnění ulořených úkolř. Co pochybnost vyjadřuje? Je správně pochybovat nebo ne? Má pochybování místo ve víře v Boha? Pochybování nemusí být vřdy negativní. Pochybnost motivuje k pronikání do hloubky problematiky, hledání řeřenř, rozřřřenř vřdomostí, upevnění víry a pod.
- Mají rodiře vřřt o našich kamarádech, přřtelřch? Mají mluvit do třřto vztahř? Mají se vyjadřovat k volbě řivotního partnera?
- Jakou roli hrají dary v řivotě lidí? Je nutné vřdy oplácet, když pro tebe přřtel něco dobrého vykoná? Přřtelství je radost, nikoli řřvod k oplácení.
- Přři volbě řivotního partnera se ptáme na Bořř vřřli. Přři svatbě prosíme o Bořř pořřehnání.

Odkaz na pracovní list

[11 Izák a Rebeka - st](#)

Odkaz na píseň

[Mému Bohu patří země, též i nebe se sluncem](#)

[Pane, dnešek je den chvály \(SV246\)](#)

[Vše dobré, co máme \(BTS19\)](#)

[Nás zavolal jsi, Pane \(BTS47\)](#)

[Uhni se stranou, ztratíš jen chvíli](#)

[To já, ó Pane můj, půjdu, když mne posíláš](#)

[Kdo mě z pout mých ven vyvede](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

Biblický odkaz (kat)

[Genesis 24,1–67](#)